

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА
МЕНЕДЖМЕНТУ ІМ. Г.Е. ВЕЙНШТЕЙНА

МАТЕРІАЛИ

VI МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

11 – 13 жовтня 2018 р.

ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ

**РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА
ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ**

м.Одеса

УДК: 338.43:316.502(477)

Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку ХХІ століття. Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції 11-13 жовтня 2018 р. Одеса: Одеська національна академія харчових технологій, 2018. – 327 с.

У матеріалах конференції знайшли відображення економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку ХХІ століття. Були запропоновані шляхи вирішення найактуальніших та нагальних проблем багатьох сфер сучасного бізнесу та новітні управлінські технології в сучасних турбулентних умовах існування підприємств. В доповідях особлива увага приділялась прикладному характеру досліджень та їх впливу на поліпшення економічної ситуації в країні.

Науковий редактор Каламан О.Б. – директор ННПЕіМ ім.Г.Е.Вейнштейна ОНАХТ

Редакційна колегія:

Агеева І.М. - к.е.н., доц., Басюркіна Н.Й. - д.е.н., доц., Купріна Н.М. - к.е.н., доц., Лагодієнко В.В. – д.е.н., проф., Немченко В.В. - д.е.н., проф., Павлов О.І. - д.е.н., проф., Рогатіна Л.П. - к.с.н., доц., Савенко І.І. - д.е.н., проф.

Рекомендовано до видання Вченою Радою Одеської національної академії харчових технологій протоколом № 2 від 02.10.2018 р.

Матеріали додаються за оригіналами рукопису

Редакційна колегія не несе відповідальності за зміст та сутність наданих матеріалів

розглядають як один з двигунів екологічно-сталого виробництва і створення різноманітних інноваційних продуктів[6].

Також інноваційна біотехнологія надає масу можливостей удосконалення методів переробки сировини в кінцеві продукти: натуральні ароматизатори та барвники; нові технологічні добавки, в тому числі ферменти і емульгатори; заквасочні культури; нові засоби для утилізації відходів; екологічно чисті виробничі процеси; нові засоби для забезпечення збереження безпеки продуктів у процесі виготовлення і навіть пластикову упаковку, яка нищить бактерії. Підводячи підсумки, варто відзначити, що вітчизняні підприємства харчових виробництв активно впроваджують процедури екологічного менеджменту в загальну стратегію і політику свого розвитку. Дані процедури дозволяють підприємствам не тільки покращувати свій імідж і ділову репутацію, а підвищити рівень конкурентоспроможності підприємства і продукції, що випускається і розширювати масштаби своєї діяльності, виходячи на міжнародний ринок.

Література

1. ДСТУ ISO 14001:2015. Система екологічного менеджменту. Вимоги та настанови щодо застосування – Київ, 2016.
2. ДСТУ ISO 14062:2006. Система екологічного менеджменту. Екологічне керування. Враховування екологічних аспектів під час проектування та розроблення продукції – Київ, 2010.
3. ДСТУ ISO 22000:2007. Системи управління безпечністю харчових продуктів – Київ, 2007.
4. Кузьменко О.Б., Андрєєв В.І. Основи екологічного менеджменту/ Кузьменко О.Б., Андрєєв В.І. - Миколаїв, 2013.
5. Запольський А.К., Українець А.І. Екологізація харчових виробництв /Запольський А.К., Українець А.І. - Київ, 2005.
6. Мосін А.В. Екологічні аспекти сучасної біотехнології / В.А. Мосін., 2006.

ПОЗИТИВНІ ТЕНДЕНЦІЇ У ВИРОБНИЦТВІ І ВИКОРИСТАННІ БІОГАЗУ У ПЕРЕРОБНІЙ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

Коробкіна О.В., викладач-методист економічних дисциплін вищої категорії,
Копайгородська Т.Г., викладач-методист економічних дисциплін вищої категорії,
Одеський технічний коледж

Серед основних видів енергетичних ресурсів, які забезпечують процес виробництва продукції, належать: природний газ, електрична та теплова енергія. Дані таблиці 1 про загальне постачання первинної енергії в Україні за 2007 - 2016 роки свідчать про зниження основних невідновних енергетичних ресурсів, у першу чергу, природного газу (на 12.0%) та сирої нафти (на 7.6%). (Розрахунки проведені за даними Державної служби статистики) [1].

Зростання постачання нафтопродуктів у загальній структурі постачання первинної енергії на 9.0% пов'язано з імпортом даного виду ресурсу, і, як слідство, з «вибуттям» певного валютного ресурсу з країни. За словами Григор'євої А.О.: «Через неможливість виробляти необхідну кількість якісних нафтопродуктів, понад 80% становить їх імпорт, на що спрямовується значна

частка валюти і в перспективі відбивається на підвищенні роздрібних цін.» [2].

Таблиця 1 - Загальне постачання первинної енергії за 2007 - 2016 роки¹

№ з/п	Види первинної енергії	Питома вага виду первинної енергії у загальному постачанні, у %				Зміни у структурі постачання 2016 р. до 2007 р, % пунктів
		2007	2011	2015	2016	
1.	Всього	100,0	100,0	100,0	100,0	-
2.	У тому числі, вугілля й торф	30.6	32.8	30.4	32.4	+1.8
3.	Сира нафта	10.7	7.2	3.2	3.1	-7.6
4.	Нафтопродукти	0.2	2.7	8.5	9.2	+9.0
5.	Природний газ	39.9	37.0	28.9	27.9	-12.0
6.	Атомна енергія	17.4	18.7	25.5	23.2	+5.8
7.	Гідроенергія	0.6	0.7	0.5	0.7	+0.1
8.	Вітрова та сонячна енергія і т.п.	0.0	0.0	0.1	0.1	+0.1
9.	Біопаливо та відходи	1.1	1.2	2.3	3.1	+2.0
10.	Електроенергія	-0.5	-0.3	-0.0	-0.4	+0.1
11.	Теплоенергія	n/a	n/a	0,6	0,7	+0.7

¹ 2015-2016 рр. без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м.Севастополя та частини зони проведення АТО.

За період 2007-2017 роки відбулося суттєве зниження виробництва енергії в Україні – на 25.17%, спостерігається стала тенденція до спаду показників імпорту та експорту енергоресурсів відповідно – на 55.14% та 81.94%. (Розрахунки проведені за даними Державної служби статистики) [3].

Враховуючи економічні та соціальні виклики сьогодення у країнах усього світу, активне використання альтернативних видів енергії є шляхом до виходу з енергетичної кризи. Альтернативна енергетика в Україні покликана сприяти вирішенню, передусім, двох важливих проблем – енергоефективності та екологічної безпеки, які є одними з найбільш гострих.

Значною складовою переробної промисловості є харчова галузь народного господарства. Обсяг реалізованих харчових продуктів у загальному обсязі реалізованої промислової продукції переробної промисловості складала за січень-липень 2017 року 18%, з яких експорт складав 30.6%. [4]. У відповідному періоді 2018 року ці показники зафіксовані на рівні 16.9% та 30.2% відповідно. [5]. Зниження обсягів виробництва харчових продуктів вказує на загострення проблем енергоефективності на підприємствах. До того ж, у харчовому виробництві утворюється не менше 100-120 млн. тон відходів та побічних продуктів на рік, які є чинником екологічних проблем [6].

Одним із пріоритетних напрямів розвитку європейської енергетики є використання відновлюваних джерел енергії (далі – ВДЕ), що обумовлено низкою чинників, основними серед яких є: 1) запобігання енергетичній нестабільності країн, пов'язаної з енергетичними кризами, та скорочення залежності від імпорту енергоносіїв; 2) необхідність зменшення обсягів шкідливих викидів, що утворюються в процесі використання традиційних енергоносіїв. [7].

Директива ЄС 2009/28/ «Про сприяння використанню енергії з відновлюваних джерел» створила основу для просування ВДЕ у ЄС та встановила обов'язкові національні цільові показники, а саме: до 2020 року частка ВДЕ у

кінцевому споживанні енергії у середньому у ЄС–28 має досягти 20%, в тому числі у транспорті – 10%. [8]. Що стосується структури ВДЕ, то лівова частка енергії у країнах Євросоюзу вже у 2014 році надходила від переробки біомаси та відходів (64%). [9]. (див. Рис.1.)

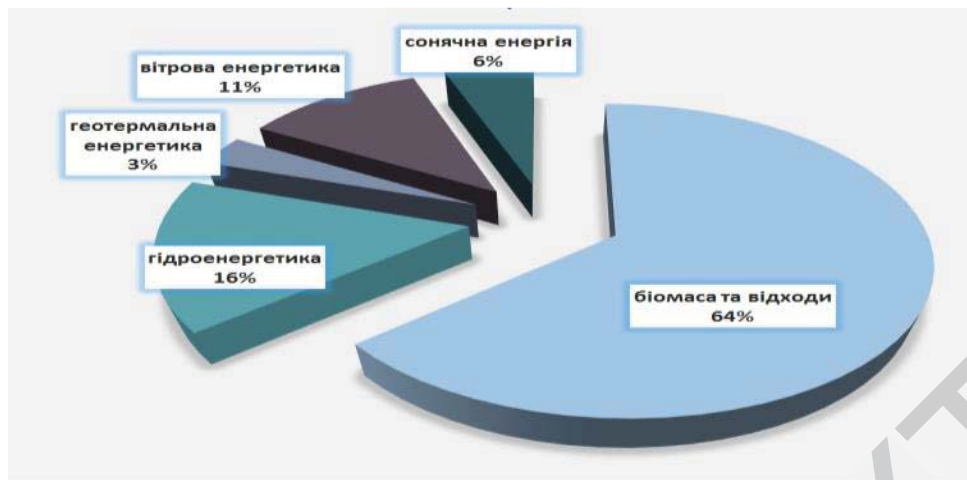

Рис.1. Відновлювальні джерела енергії у країнах Євросоюзу за структурою кінцевого споживання у 2014 році(%). (Дані статистичної служби Європейського союзу - Eurostat)

Одним з важливих секторів ВДЕ у світі є виробництво та енергетичне використання біогазу. Лідером у виробництві біогазу по праву можна вважати ЄС загалом і Німеччину зокрема. Загальна кількість біогазових установок (БГУ) в Європі перевищує 11 тис. одиниць (7,2 тис. од. у Німеччині). [10].

За оцінками аналітиків, ринок біогазу у країнах Європейського союзу продовжує стрімко розвиватися, заміщаючи інші енергоносії у загальній структурі енергетичного балансу країн.

Що стосується України, то частка постачання енергії відновлювальних джерел в Україні у загальному обсязі постачання зросла з 1.7 % у 2007 році до 3.9% у 2016 році. Виробництво електроенергії з відновлюваних джерел в першому кварталі 2018 року зросло майже на 30% і досягло рівня 1,2% в загальній енергогенерації країни. Про це йдеться в повідомленні Міністерства енергетики і вугільної промисловості. Так, у січні-березні 2018 року сонячні, вітрові та біоелектростанції сукупно виробили 532,8 млн. кВт.годин енергії, що на 29,5% більше, ніж за аналогічний період минулого року. [11].

Слід звернути увагу на стрімко зростаючу тенденцію енергоспоживання в Україні на основі відновлювальних джерел: біогазу та відходів. Енергія біопалива та відходів складає 3.1% із загальної частки споживання енергії відновлювальних джерел у 2016 році. [12].

Україна має великий потенціал розвитку біогазової галузі, яка може стати гарантією енергетичної безпеки держави. За словами Токарчука Д.М. і Яремчука О.В., енергетичний потенціал біогазу складається з різноманітних потенціалів: площі для вирощування енергетичних культур; традиційних органічних добрив (рідкий та твердий гній, курячий послід тощо); органічні відходи обробної промисловості; використання відходів комунального господарства; можливостей використання біогазу, наприклад, чисте виробництво електроенергії,

виробництво електроенергії і тепла (ТЕЦ), або використання в якості пального для транспорту.[13]. До того, після анаеробної переробки органіки, можна отримати добрива – дигестат, які здатні підвищити врожайність на 30-50%.

Біогаз складається в основному з метану (55-70%) і діоксиду вуглецю (45-30%), але також містить деякі включення, які видаляються в біогазовій станції. За своїми властивостями біогаз найбільш близький до природного газу (80-98% метан). Цей енергоносіє цілком здатен замінити природний газ, який імпортується. До того ж, шведський досвід використання біогазу вказує на низку економічних та екологічних переваг перед природним газом [14].

Позитивним моментом є той факт, що Україна потроїла кількість біогазових установок за 3 роки. В Україні за станом на кінець другого кварталу 2018 року зареєстровано 29 біогазових установок потужністю 41 МВт, тоді як в кінці 2014 року в країні було 10 біогазових установок загальною потужністю 15 МВт. Як приклад, на початку липня 2018 року в Кам'янець-Подільському запрацювала унікальна потужна теплоелектростанція на біомасі, а вже в серпні відкритий ще один об'єкт - технологічна лінія по дегазації звалища. Установка потужністю 500 кВт буде виробляти близько 4 млн. кВт/год електроенергії щорічно. Річний обсяг видобутку біогазу становитиме 2,5 млн. кубометрів на рік. Загальний обсяг інвестицій - 25 млн грн. «Реалізація цього проекту дозволить зменшити викиди шкідливих речовин в повітря, а також ризик виникнення пожеж на звалищі. Важливо, що місто отримає 10% від доходу з продажу електроенергії за «зеленим» тарифом». [15].

Виробництво електроенергії з поновлюваних джерел в Україні в першому кварталі 2018 року зросло майже на 30% і досягло рівня 1,2% в загальній енергогенерації країни. [11].

Бар'єри, які існують у біоенергетиці, лежать не тільки у площині фінансово-політичних проблем. І всі вони рано чи пізно будуть розв'язані. І мотивацією для вирішення цієї задачі є енергетична залежність України та переваги біогазу перед природним газом. Отже, позитивні тенденції у виробництві та використанні біогазу, які відбуваються в Україні, є надзвичайно актуальними.

Література

1. Енергетичний баланс України // Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Григор'єва А.О.: Розвиток ринку нафтопродуктів в Україні // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука» // № 1 (23), 2 т., 2017, с.46
3. Загальне постачання первинної енергії за 2007 - 2016 роки роки¹.// Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2016/sg/ekolog/ukr/zp_pen_u.html
4. Ukrstat.org - публікація документів Державної Служби Статистики України //Режим доступу: Обсяг реалізованої промислової продукції за видами діяльності у січні-липні 2017 року
5. Ukrstat.org - публікація документів Державної Служби Статистики України //Режим доступу: Обсяг реалізованої промислової продукції за видами діяльності у січні-липні 2018 року
6. Характеристика впливу на довкілля харчової промисловості //Режим доступу: manvava.org/publ/tekhnoekologiya/...na.../22-1-0-268
7. Відновлювальні джерела енергії в Україні та Європейському Союзі...//Режим доступу: edclub.com.ua/.../vidnovlyuvalni-dzherela-energiyi-ukrayi.edclub.com.ua
8. Директива Європейського Парламенту та Ради 2009/28/ЄС від 23 квітня 2009 року про заохочення до використання енергії, виробленої з відновлюваних

- джерел . L 140/16 UA Офіційний вісник Європейського Союзу 5.6.2009...//Режим доступу: saee.gov.ua/documents/dyrektyva_2009_28.pdf
9. Статистика по енергетике. //Режим доступу: Статистическая служба Европейского союза – NENCOM: ec.europa.eu/eurostat/web/energy/statistics-illustrated
10. Перспективы производства и использования биогаза в Украине ... //Режим доступу: <https://www.obozrevatel.com/.../86952-perspektivyi-proizvodstva-i-ispolzovaniya->
11. Україна увеличила производство «зеленой» энергии на треть. Наука и технология...//Режим доступу: <http://agroportal.ua/news/tekhnologii/ukraina->
12. Енергоспоживання на основі відновлювальних джерел за 2007 - 2016 роки¹ //Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2016/sg/ekolog/ukr/zp_pen_u.html
13. Токарчук Д.М., Яремчук О.В. Виробництво і використання біогазу в Україні... с.344...//Режим доступу: www.irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe
14. Досвід Швеції з виробництва біогазу // Економічний розвиток громади. – Випуск 1. №6. – 2005 р. [Електронний ресурс]. - – Режим доступу: www.ced.org.ua/ukr/Visnyk-6.doc
15. Україна утроила число биогазовых установок за 3 года...//Режим доступу: <http://agroportal.ua/news/ukraina/ukraina-utroila-chislo>

РОЗВИТОК ФУНКЦІЙ МАРКЕТИНГУ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ

Проскурніна Н.В., к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки та менеджменту ЗЕД
Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця

Маркетинг еволюціонує і враховує всі процеси, що відбуваються в соціально-економічному розвитку: глобалізацію і інтернаціоналізацію ринків; збільшення темпу життя і появу нових потреб індивідів, пов'язаних з розвитком інформаційних технологій і способів передачі інформації і знань; розвиток традиційних і сучасних форм освіти. В сучасних умовах об'єктом досліджень в сфері маркетингу стає сукупність функцій, пов'язаних з процесами удосконалення технології задоволення зростаючих потреб споживачів в ланцюзі виробництво-розподіл-просування-використання [1].

Відбуваються процеси диференціації системи маркетингу і диверсифікації функцій маркетингової діяльності в усіх ланках ланцюжка створення цінності для споживача, що включає в себе виробництво, рух товару від виробника до оператора роздрібної торгівлі, раціональне ресурсовикористання, інформаційне забезпечення процесу купівлі-продажу товару і економічного виміру витрат і їх результатів, що мають місце в цьому ланцюжку.

Концептуально маркетинг в процесі еволюції пройшов такі етапи:

- 1900-1950 рр. - Функціональний маркетинг
- 1950-1990 рр. - Маркетинговий менеджмент
- 1990 - 2000 рр. - Маркетинг взаємовідносин
- 2000 р. - наш час - Маркетинг інновацій [2].

Для визначення сутності маркетингу роздрібної торгівлі було проаналізовано праці фахівців, у більшості яких визначено роздрібну торгівлю як вид економічної діяльності, пов'язаний з продажем товарів та послуг кінцевому споживачу [3-5]. Тоді маркетинг роздрібної торгівлі можна трактувати як дії, що спрямовують кожну торговельну операцію на розуміння та задоволення потреб

34.	УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТНИМИ ПЕРЕВАГАМИ ПІДПРИЄМСТВ ХЛІБОПЕКАРСЬКОЇ ГАЛУЗІ Дурбалова Н. І., аспірант, ОНАХТ, м. Одеса	90
35.	СУТНІСТЬ РУРАЛІЗМУ ТА ЙОГО ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ УКРАЇНИ Павлов О. І., д.е.н., професор, завідувач кафедри, ОНАХТ, м. Одеса	91
36.	ОСНОВНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ВЫЯВЛЕНИЯ И УПРАВЛЕНИЯ РИСКАМИ ПРЕДПРИЯТИЙ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ О.Г. Винник, старший преподаватель, Н.В. Кирьянчикова, студент Гомельский государственный технический университет им. П.О. Сухого	96
37.	ПОРТФЕЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВИБОРУ СТРАТЕГІЇ М'ЯСОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ Дьяченко Ю.В., старший викладач, ОНАХТ, м. Одеса	99
38.	АНАЛІЗ СПОЖИВЧИХ ПЕРЕВАГ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ АСОРТИМЕНТУ НАБОРУ СУХИХ ПРОДУКТІВ ДЛЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ Мардар М.Р., д.т.н, професор, Статєва М.С., аспірант, ОНАХТ, м. Одеса	102
39.	ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ Крупіна С.В., к.е.н., доцент, Яблонська Н.В., к.е.н., доцент, ОНАХТ	104
40.	СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕФЕКТИВНІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ Васьковська К.О., к.е.н., ст. викладач, Стецюк В.М., магістрант, ОНАХТ,	107
41.	РОЗВИТОК АГРОХОЛДІНГІВ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ: ЗДОБУТКИ І ВИКЛИКИ Дідух С.М., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	109
42.	ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЛОГІСТИКИ В УКРАЇНІ Відоменко І.О. к.е.н., доцент, Кондратюк Н.С., магістрант, ОНАХТ	111
43.	БРЕНДИНГ БЕЛОРУССКИХ ПРОИЗВОДИТЕЛЕЙ МОЛОЧНОЙ ПРОДУКЦИИ НА ВНУТРЕННЕМ И ВНЕШНИХ РЫНКАХ Соловьева Л.Л., к.э.н., доцент, Домород А.В. старший преподаватель Гомельский государственный технический университет им. П.О.Сухого	113
44.	ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОЦЕДУР ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ Кухарук А.А., викладач екон. дисциплін першої категорії, Коробкіна О.В., викладач-методист економічних дисциплін Одеський технічний коледж	116
45.	ПОЗИТИВНІ ТЕНДЕНЦІЇ У ВИРОБНИЦТВІ І ВИКОРИСТАННІ БЮГАЗУ У ПЕРЕРОБНІЙ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ Коробкіна О.В., викладач-методист екон. дисциплін вищої категорії, Копайгородська Т.Г., викладач-методист екон. дисциплін вищої категорії, Одеський технічний коледж	118
46.	РОЗВИТОК ФУНКЦІЇ МАРКЕТИНГУ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ Проскурніна Н.В., к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки та менеджменту ЗЕД Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця	122
47.	АКТУАЛЬНІ МЕТОДИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ Голубьонкова О.О., к.е.н., доцент, Чирка В.В., аспірант, ОНАХТ	124
48.	МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ АСОРТИМЕНТНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВ ХЛІБОПЕКАРСЬКОЇ ГАЛУЗІ Лобоцька Л.Л., к.т.н., доцент, Орлова О.В., магістрант, ОНАХТ, м. Одеса	126
49.	ПРОБЛЕМИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ М'ЯСОПЕРЕРОБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ В УКРАЇНІ Свістун Т.В., к.е.н., доцент, Мороз Д.О., магістрант, ОНАХТ, м. Одеса	128